

Phát triển kỹ năng giao tiếp cho trẻ 5 - 6 tuổi ở trường mầm non

Trần Thị Y Vông*

*HVCH Trường ĐH Thủ đô Hà Nội

Received: 20/10/2024; Accepted: 6/11/24; Published: 16/11/2024

Abstract: The management of communication skills development activities for 5-6 years old children is the sum of the organization's planned, targeted impacts on developing communication skills and the forces involved in developing Communication skills aims to help 5-6 years old children achieve communication skills standards at this age.

Keywords: Development, communication skills, 5-6 years old children, preschool.

1. Đặt vấn đề

GDMN là giúp trẻ em phát triển về thể chất, tình cảm, trí tuệ, thẩm mỹ, hình thành những yếu tố đầu tiên của sự hình thành nhân cách, chuẩn bị cho trẻ em vào lớp 1. Ở độ tuổi này trẻ MN chưa biết đọc, biết viết nên nhiệm vụ dạy cho trẻ phát triển ngôn ngữ rất quan trọng và cần thiết trong giai đoạn này, khi trẻ 5 – 6 tuổi khả năng vốn từ của trẻ tăng lên một cách rõ nét và dần hoàn thiện ngôn từ, vốn từ của trẻ tăng khoảng trên 50.000 từ thông qua các hoạt động giao tiếp hàng ngày với những người xung quanh, trẻ đã sử dụng lượng lớn ngôn ngữ và vận dụng linh hoạt vào giao tiếp và vận dụng từ ngữ chính xác hơn trong giao tiếp, ứng xử hàng ngày.

Kỹ năng giao tiếp (KNGT) là một trong những yếu tố cần thiết của sự phát triển tâm lý con người nhất là trẻ 5-6 tuổi. Phát triển được KNGT, giúp trẻ biểu đạt được ngôn ngữ, thể hiện cảm xúc của bản thân trẻ một cách hoàn thiện hơn cũng như tốt hơn trong sinh hoạt giao tiếp. Phát triển các KNGT sẽ có ảnh hưởng rất tích cực đến sự hình thành nhân cách của trẻ sau này. phát hiện ra những mức độ biểu hiện cơ bản và PTKNGT của trẻ trong giai đoạn tuổi mẫu giáo là một việc làm hết sức cần thiết.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số vấn đề về phát triển KNGT cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi

2.1.1. **Khái niệm:** PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi là quá trình thay đổi theo hướng tích cực, hoàn thiện và nâng cao các KN nghe hiểu lời nói giao tiếp, kĩ năng sử dụng lời nói giao tiếp và KN thực hiện một số quy tắc giao tiếp”.

2.1.2. **Mục tiêu PTKNGT cho trẻ 5- 6 tuổi ở trường MN**

Mục tiêu chính của PTKNGT là giúp trẻ phát

triển toàn diện về năm lĩnh vực: Lĩnh vực thể chất, lĩnh vực tình cảm, lĩnh vực trí tuệ, lĩnh vực thẩm mỹ, lĩnh vực ngôn ngữ. Từ đó, hình thành những yếu tố ban đầu về nhân cách cho trẻ, chuẩn bị kiến thức cho trẻ chuẩn bị bước vào lớp một.

Mục tiêu PTKNGT cho trẻ 5- 6 tuổi cũng là những dự kiến về kết quả mà quá trình GDMN đạt được trong một thời gian nhất định (trẻ từ lọt lòng đến 6 tuổi).

1.3.3. Nội dung PTKNGT cho trẻ 5- 6 tuổi ở trường MN

PTKNGT cho trẻ 5- 6 tuổi cần dựa vào căn cứ thông tư số 23/2010/TT – BGDĐT ngày 23/7/2010 của Bộ GD&ĐT về bộ chuẩn phát triển trẻ em 5 tuổi. Trong bộ chuẩn trẻ em 5 tuổi ở Điều 7 gồm 6 chuẩn và 30 chỉ số ứng với các KN nghe, nói, đọc, viết trong giao tiếp. Đó là:

Nhóm KN để trẻ nghe hiểu lời nói trong giao tiếp.

Nhóm KN có sử dụng lời nói giao tiếp.

Nhóm KN thực trẻ tự thực hiện một số quy tắc giao tiếp thông thường.

Nhóm KN có thể hiện hứng thú đối với việc đọc

Nhóm KN biểu đạt một số hành vi ban đầu của việc đọc

Nhóm KN nói lên một số hiểu biết ban đầu về việc viết

Trong các giờ hoạt động học, hoạt động vui chơi của trẻ, các HĐGD và những hoạt động chăm sóc trẻ hàng ngày giáo viên cần phải phát triển cho trẻ 5 tuổi những KN trên để trẻ đạt được chuẩn trẻ 5 tuổi khi kết thúc bậc học MN.

2.2. QLHĐPTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi ở trường MN

2.2.1. **Khái niệm QLHĐPTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi** là tổng thể các tác động có hướng đích, có kế hoạch của chủ thể quản lý đến quá trình PTKNGT và lực

lượng tham gia PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi hướng đến mục tiêu giúp trẻ 5 - 6 tuổi đạt được các chuẩn KN giao tiếp ở độ tuổi này.

Các nội dung quản lý gồm:

Một là, mục đích của QLHĐPTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi ở các trường MN

Hai là, chủ thể thực hiện QLHĐ PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi ở trường MN là Ban Giám hiệu nhà trường.

Ba là, đối tượng QLHĐ PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi ở trường MN

Bốn là, cách thức, biện pháp QLHĐPTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi rất phong phú, đa dạng, kết hợp giữa giáo dục, thuyết phục, định hướng, hướng dẫn, lần các quy định, chế tài cụ thể đối với các chủ thể tham gia hoạt động PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi.

2.2.2. Nội dung QLHĐPTKNGT cho trẻ ở trường MN

1. Quản lý mục tiêu và kế hoạch hoạt động PTKNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở trường MN

Trong LKH hoạt động PTKNGT 5 - 6 tuổi, Hiệu trưởng trường MN tiến hành: Xác định mục tiêu, nội dung của hoạt động PTKNGT cho trẻ; phân tích đánh giá thực trạng những mặt mạnh, mặt yếu ở trẻ 5 tuổi, thuận lợi và khó khăn; xác định nguyên nhân của thực trạng hoạt động PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi; xây dựng kế hoạch hoạt động PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi theo tuần, tháng, năm phù hợp với chủ đề đề định hướng cho các bản kế hoạch giáo dục cụ thể của GV trong từng nhóm trẻ, độ tuổi của trẻ; xác định các biện pháp cụ thể để thực hiện kế hoạch hoạt động PTKNGT cho trẻ; xây dựng kế hoạch sử dụng kinh phí các nguồn lực, chi phí; XDKH tổ chức các lớp tập huấn bồi dưỡng cho GV về hoạt động PTKNGT cho trẻ; xây dựng kế hoạch phối hợp các lực lượng trong và ngoài trường MN đối với hoạt động PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi.

Khi đặt mục tiêu, yêu cầu GV phải đảm bảo vừa sức với trẻ, đủ thời gian, có tính khả thi, gắn sát với các hoạt động của trẻ hàng ngày. Để bảo đảm phù hợp với tiến trình phát triển của trẻ trong năm học và trong suốt cả quá trình, mục tiêu phải được chia vào kế hoạch tháng một cách tương đối về số lượng, không để trùng lặp khi thực hiện mục tiêu.

Chỉ đạo XDKH, bám sát mục tiêu, gắn sát với hoạt động hàng ngày của trẻ. Quan tâm chỉ đạo PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi thông qua hoạt động học, trải nghiệm thực tiễn, vui chơi, TDDT, tham quan du lịch, giao lưu văn hoá; hoạt động bảo vệ môi trường; lao động và các hoạt động xã hội khác để giáo dục kiến thức, hình thành các KN cũng như củng cố thái

độ cho trẻ.

2. Quản lý chương trình, nội dung, hình thức tổ chức PTKNGT cho trẻ 5-6 ở trường MN

Quá trình chỉ đạo hoạt động PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi của hiệu trưởng trường MN phải đảm bảo những yêu cầu như xác định được phương hướng, mục tiêu hoạt động; động viên, khuyến khích các lực lượng tham gia hoàn thành nhiệm vụ; tổ chức thực hiện các nội dung, hình thức PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi, tiến hành tổng kết hoạt động PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi.

Đối với hoạt động PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi ở trường MN, lựa chọn chương trình và nội dung phù hợp là yếu tố có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Quản lý chương trình, nội dung PTKNGT cho trẻ 5 - 6 phải quan tâm chỉ đạo đội ngũ làm công tác xây dựng nội dung, tổ chức thực hiện đến đánh giá kết quả đạt được.

Hiệu trưởng phải quản lý, bảo đảm các hình thức tổ chức hoạt động PTKNGT cho trẻ 5 - 6 của GV và các lực lượng khác có liên quan luôn phong phú, đa dạng, linh hoạt nhưng rất sáng tạo.

Bên cạnh thông qua tổ chức các hoạt động hàng ngày ở trường MN như hoạt động học tập, ăn, ngủ, vui chơi để giáo dục cho trẻ, nhà trường nên sử dụng các hình thức giáo dục theo nhóm trẻ để khu biệt, phát huy hiệu quả và cho trẻ thực hành các trải nghiệm thực tiễn. Làm cho GV nhận thức sâu sắc rằng: Căn cứ vào nội dung PTKNGT cho trẻ 5 - 6 để lựa chọn hình thức tổ chức PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi.

Quá trình tổ chức thực hiện, chỉ đạo GV và các lực lượng khác kết hợp giữa chuẩn bị thông qua giáo dục các nội dung học tập với tăng cường các HĐTN thực tiễn cho trẻ như tham quan, dã ngoại, tổ chức hội thi, hội thao,... để ngoài việc PTKNGT thì trẻ còn có cơ hội rèn luyện các KNS, nhất là KNXH cần thiết và phát triển các tình cảm tích cực. Chỉ đạo phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường, gia đình và xã hội trong hoạt động PTKNGT cho trẻ 5 - 6.

3. Quản lý các điều kiện đảm bảo PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi ở trường MN

QLHĐ chuẩn bị cho trẻ 5 - 6 tuổi cần phải được đảm bảo những điều kiện vật chất cần thiết nhất. Do vậy, hiệu trưởng phải:

- Quan tâm đảm bảo đầy đủ vật chất phương tiện cần thiết phục vụ cho PTKNGT cho trẻ 5 - 6. Đảm bảo đủ số và chất lượng các loại tài liệu, sách, báo về giáo dục cho trẻ ở trường MN. Phải đảm bảo ít nhất mỗi GV có đủ cẩm nang giáo dục cho trẻ.

- Quản lý chặt chẽ các loại tài liệu, tài sản bị của nhà trường bảo đảm sử dụng đúng lúc, đúng chỗ,

hiệu quả, tiết kiệm, an toàn. Có sổ sách, kế toán rõ ràng, đầy đủ để theo dõi, tổng hợp tình hình. Tiếp tiếp giao cho cá nhân, tổ chức có trách nhiệm trong việc khai thác, sử dụng bảo quản các trang thiết bị.

4. Kiểm tra, đánh giá việc thực hiện kế hoạch PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi ở trường MN

Quản lý kết quả PTKNGT cho trẻ 5 - 6 nhằm điều chỉnh kịp thời nội dung, phương pháp, hình thức PTKNGT cho phù hợp, đúng hướng, đặt mục tiêu đã xác định cao nhất, hạn chế được chi phí đầu tư. Vấn đề quan trọng nhất trong việc quản lý hiệu quả hoạt động này là hiệu trưởng các trường MN phải thiết kế được bộ tiêu chí chuẩn để đánh giá chính xác mức độ của trẻ 5 - 6 tuổi, đánh giá hiệu quả tác động của sự phát triển đó cả trong và sau quá trình PTKNGT.

Các nhà quản lý phải luôn đảm bảo kiểm soát chặt chẽ chất lượng, hiệu quả vận hành chuẩn bị trước, trong và sau quá trình diễn ra các hoạt động; lấy tiêu chí sự phát triển Chuẩn trẻ 5 tuổi để đánh giá mức độ thành công, tính hiệu quả các nội dung, hình thức tiến hành PTKNGT cho trẻ 5 - 6. Muốn làm tốt điều này:

Hiệu trưởng phải tổ chức triển khai, tiến hành quán triệt, phổ biến sâu, rộng, chặt chẽ đến mọi GV và lực lượng có liên quan nắm chắc các tiêu chí đánh giá về sự phát triển của trẻ 5 - 6 tuổi ngay từ đầu khóa học, năm học.

Thường xuyên làm tốt KTĐG kết quả PTKNGT cho trẻ 5 - 6 của GV. Việc làm này nhằm kiểm tra tính hiệu quả của các nội dung, hình thức giáo dục đang thực hiện, thiết lập mối quan hệ ngược trong quản lý, động viên, khích lệ các cách làm hay, sáng tạo của GV, kịp thời phát hiện, tiến hành điều chỉnh các hoạt động không phù hợp của GV; phát hiện và tìm cách giải quyết các vướng mắc hiện tại của PTKNGT cho trẻ 5 - 6.

Vận dụng linh hoạt trong công tác kiểm tra, kết hợp giữa kiểm tra theo kế hoạch và kiểm tra đột xuất, kiểm tra thông qua sổ sách, giấy tờ với kiểm tra thông qua hoạt động thực tiễn hàng ngày của trẻ, kiểm tra cả trong giờ học chính khóa với các giờ ngoại khóa, các hoạt động trải nghiệm... để bảo đảm không gây áp lực cho cả GV và trẻ nhưng vẫn quản lý chặt chẽ việc thực hiện kế hoạch đã đặt ra.

5. Tổ chức phối hợp các lực lượng tham gia PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi ở trường MN

Với tư cách là người có trách nhiệm quản lý cao nhất, Hiệu trưởng các trường MN phải chú trọng chỉ đạo, quản lý tốt việc phối hợp giữa các lực lượng trong quá trình PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi phải bảo đảm cả nhà trường, gia đình và xã hội đều có trách

nhiệm chung đối với nhiệm vụ này nhằm thống nhất quan điểm, nội dung, phương pháp PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi.

Muốn làm tốt điều này, trước hết phải phân công, giao nhiệm vụ rõ ràng, cụ thể cho từng GV; quản lý PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi của GV và các lực lượng liên quan trong nhà trường, bảo đảm các lực lượng này luôn thực hiện đúng nội dung, đủ thời gian, phương pháp và cách thức chuẩn bị phù hợp với đặc thù của lứa tuổi mẫu giáo lớn. Chỉ đạo việc xây dựng môi trường văn hóa sư phạm lành mạnh, tạo ra một bầu không khí giáo dục trong nhà trường nề nếp, đúng mực, quan hệ thân thiện giữa các thành viên trong nhà trường, giữa GV với GV, giữa GV với trẻ và giữa các trẻ với nhau để tạo tác dụng tích cực đến trẻ, góp phần tạo nên phẩm chất tốt đẹp ở trẻ;

3. Kết luận

QLHĐPTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi là tổng thể các tác động có hướng đích, có kế hoạch của chủ thể quản lý đến quá trình PTKNGT và lực lượng tham gia PTKNGT cho trẻ 5-6 tuổi hướng đến mục tiêu giúp trẻ 5 - 6 tuổi đạt được các chuẩn KN giao tiếp ở độ tuổi này.

Quá trình quản lý PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi bao gồm cả quản lý về mục tiêu và kế hoạch PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi, quản lý chương trình, nội dung, hình thức tổ chức PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi; tổ chức phối hợp các lực lượng tham gia PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi; quản lý các điều kiện đảm bảo PTKNGT cho trẻ 5- 6 tuổi và kiểm tra, đánh giá việc thực hiện kế hoạch PTKNGT cho trẻ 5 - 6 tuổi. Quá trình này chịu sự tác động từ rất nhiều yếu tố khác nhau từ việc thực hiện mục tiêu, yêu cầu chăm sóc, giáo dục trẻ 5 - 6 tuổi ở các trường MN; năng lực của người quản lý và GVMN; tác động từ gia đình.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ GD & ĐT (2009), *Chương trình GD MN*, Nxb GD Việt Nam. Hà Nội
2. Bộ GD & ĐT (1997), *Một số vấn đề về quản lý GDMN*, Hà Nội.
3. Bộ GD & ĐT (2011), *Thông tư số 07/2011/TT-BGDĐT ban hành quy định tiêu chuẩn đánh giá chất lượng GDMN*, Hà Nội
4. Phạm Thị Châu, Trần Thị Sinh (2000), *Một số vấn đề về quản lý GDMN*, Nxb ĐHQG Hà Nội
5. Nguyễn Thị Ngọc Chúc (1981), *Hướng dẫn tổ chức hoạt động vui chơi (mẫu giáo)*, NXB Giáo dục.
6. Võ Nguyễn Du (2001), *Một số nội dung và biện pháp giáo dục hành vi giao tiếp có văn hóa cho trẻ em trong gia đình*, Luận án tiến sĩ GDH, ĐHSP Hà Nội,